

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

17.10.2016

EU-jakelut.OKM_STM@vnk.fi

copyright@minedu.fi

LAUSUNNON ANTAJA

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry

Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry:llä on jäseninään 888 suomalaista ammattimaisesti toimivaa kevyen musiikin säveltäjää, sanoittajaa ja sovittajaa. Edistämme musiikintekijöiden taloudellisia ja ammatillisia etuja, yhteiskunnallista arvostusta sekä yhteisöllisyyttä.

ASIA

Lausunto asiassa COM(2016) 593: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla

12 artikla

Nykyinen käytäntö määritellä osapuolien välisessä sopimuksissa se, mitä oikeuksia kustantajalle musiikintekijältä siirtyy, on mielestämme hyvä. Ei ole tarpeen määritellä siirtyviä oikeuksia lainsäädännössä, eikä ole syytä heikentää tekijöiden asemaa suhteessa kustantajiin - ei tältä eikä toki muiltakaan osin.

13 artikla

Arvokuilu/arvonsiirto -ilmiöllä tarkoitetaan sitä, että luovia sisältöjä hyödynnetään laajalti digitaalisissa palveluissa ilman, että käytöstä on sovittu oikeudenhaltijoiden kanssa.

Näiden kansainvälisten teknologiayritysten omistamien palvelujen liiketoimintamallit perustuvat mainosmyyntiin ja asiakkaiden tietojen taloudellisen hyödyntämiseen.

Pidämme hyvänä, että ongelma on tunnistettu ja siihen halutaan puuttua direktiivillä (COM(2016)593). Jotta esityksellä olisi käytännössä toivotut vaikutukset, esitämme täsmennystä direktiivin 13 artiklaan.

Arvokuilua hyödyntävien yritysten väitteen mukaan niiden toiminta kuuluu sähkökauppa-direktiivin vastuuvapauslausekkeiden alaan. Tosiasiallisesti kyse on liiketoiminnasta, jossa palvelut saattavat yleisön saataviin suojattuja aineistoja siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada aineisto saatavilleen itse valitsemassaan paikassa ja itse valitsemanaan aikana.

On välttämätöntä, että osana eurooppalaisen tekijänoikeuslainsäädännön kehittämistä tarkennetaan ja selvennetään tekijänoikeuslainsäädäntöä siten, että esimerkiksi YouTubeen

kaltaisten palveluiden osalta niiden liiketoiminnassa on selkeästi kyse tietoyhteiskuntadirektiivin (2001/29/EY) mukaisesta luovien aineistojen yleisölle välittämisestä ja saattamisesta yleisön saataviin.

Jos palveluntarjoaja sisällyttää ja tarjoaa yleisölle pääsyn suureen määrään asiakkaidensa tallentamia teoksia siten, ettei kyse ole vain fyysisten edellytysten tuottamisesta ja yleisön saataville saattamisesta, se on velvollinen hankkimaan luvan oikeudenhaltijoilta tai estämään identifioitujen teosten käytön yhteistyössä oikeudenhaltijoiden kanssa. Kyseessä olevien palvelujen järjestämistavan on oltava avoin oikeudenhaltijoiden suuntaan.

14 artikla

Tämän artiklan sisältö on musiikintekijöiden näkökulmasta erittäin positiivinen. Samalla voisi todeta, että esitetty tiedonsaantioikeus ja läpinäkyvyys (avoimuusvelvoite) tulisi nyky-yhteiskunnassa olla peruslähtökohta.

Digitalisoitunut käyttöympäristö käsittää yrityssalaisuuksin suojattuja sopimuksia, eivätkä musiikintekijät pääse sopimaan tiedonsaantioikeudesta.

Teosten käyttömuodot ovat digitalisaation myötä moninaistuneet, minkä seurauksena on kehittynyt myös uudenlaisia ansaintamalleja.

Musiikintekijöiden näkökulmasta on erittäin tärkeää, että he saavat ajantasaista, asianmukaista ja riittävän tarkkaa tietoa teostensa käytöstä ja eri käyttömuodoista maksettavista korvauksista. Vain siten tekijät voivat arvioida sopimustensa kohtuullisuutta ja tarvittaessa ryhtyä tarvittaviin toimiin sopimuksen kohtuullistamiseksi.

Jotta ehdotuksen tarkoitus toteutuisi, viimeistään kansallisessa lainsäädännössä on varmistettava, etteivät tiedonantovelvollisuuteen ehdotetut poikkeamat ja rajoitukset tosiasiallisesti estä tekijöiden oikeutta saada haluamiaan ja tarvittavia tietoja. Esimerkiksi kokoomateosten ja yhteisteosten osalta jokaisella oikeudenhaltijalle tulee olla yhtäläinen oikeus vaatia teokseen liittyvät, ehdotuksen mukaiset tiedot.

Ehdotuksen tarkoituksen toteutumiseksi olisi hyvä säätää myös jonkinlaisesta seuraamuksesta sille, joka ei suostu luovuttamaan ehdotuksen mukaisia tietoja. Mikäli asia jää pelkästään musiikintekijän nostaman siviilikanteen tai muun kustannusriskin sisältävän riidanratkaisumekanismiin varaan, selvää on, ettei ehdotus tule käytännössä toteutumaan.

15 artikla

Musiikintekijöiden näkökulmasta myös artiklassa 15 ehdotettu sopimuksen sopeuttamisvelvoite on erittäin positiivinen.

Johdantokappaleessa nro 42 on asianmukaisesti nostettu esiin se, että tietyt tekijänoikeuksien luovutussopimukset ovat hyvin pitkäaikaisia, jolloin tekijöille ei juurikaan jää mahdollisuuksia neuvotella niitä uudelleen. Musiikkikustannussopimukset laaditaan edelleen harmillisen usein toistaiseksi voimassaoleviksi, eikä niissä ole irtisanomismahdollisuutta. Myöskään erilaisia teoksen taloudellisen menestyksen huomioivia rojaltilmalleja ei aina sisällytetä kustannussopimuksiin.

Musiikintekijän on hyvin vaikeaa arvioida sopimuksen kohtuullisuutta sopimuskenttilanteessa. Direktiiviehdotuksen säännös sopimuksen sopeuttamisjärjestelystä onkin erittäin tarpeellinen ja kannatettava ehdotus.

Viittaamme myös Tekijäfoorumin, Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY -projektin, Teosto ry:n ja Kopiosto ry:n lausuntoihin.

Helsingissä lokakuun 17 päivänä vuonna 2016



Aku Toivonen
toiminnanjohtaja, Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry